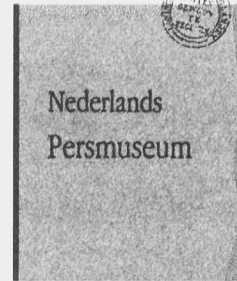

26/1/99

KITLV
t.a.v. dhr. G.J. Knaap
postbus 9515
2300 RA Leiden

Amsterdam, 1.3.99
ons kenmerk
uw kenmerk

Geachte heer Knaap,

hierbij ontvangt u de brieven aan mr P. Brooshooft, de meeste geschreven door C.Th. van Deventer (1898-1899). Zoals gezegd: wij huldigen het standpunt dat archieven zo min mogelijk versplinterd raken. Gelukkig zag ik in de bibliografie van Hoogerwerf dat jullie het archief van Brooshooft in beheer hebben.

De brieven zijn overigens afkomstig van W.A. van Goudoever, die ze in 1983 (!) met zijn eigen archief aan het Nederlands Permuseum overdroeg. Ik vermoed dat de brieven van Brooshooft bij De Locomotief zijn blijven liggen. Van Goudoever was van 1924 tot 1942 redacteur bij de krant, waaraan Brooshooft ook lange tijd verbonden was.

In het verleden zijn collecties bij het Permuseum ook nogal eens uit elkaar getrokken. De brieven kwamen terecht in het dossier van De Locomotief. Bij een recente overpak-operatie (alles moet zuurvrij) kwamen ze weer boven water.

Ik denk dat jullie er erg blij mee zijn. Van mijn kant ben ik verheugd dat ik jullie dit plezier kan doen.

Met vriendelijke groet,

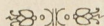
Stef Severt
assistent-conservator

Stichting Het Nederlands Permuseum

Cruquiusweg 31 1019 AT Amsterdam tel. (020) 6685866

fax (020) 6654181 Postbanknr. 4381267

DAGBLAD „DE LOCOMOTIEF”.

Telegram-Adres
Kalkbager-Amsterdam.

Amsterdam, 2 December

1898

A B C- en MERCUUR-CODE 2^e editie
IN GEBRUIK.

Heerengracht 541.

Adres voor aangeteekende stukken:
BIJKANTOOR SPIEGELSTRAAT.

WelEdg. Heer Mr. P. Brooshoof t.

p/adrs. Dagblad de Locomotief

S E M A R A N G .

Amice,

Myn laatste dateert van 24 November 11. Sedert gewerd my Uw briefkaart van 29 October 11, met opdracht Mevrouw A. Ekker voor de door haar ingezonden artikelen f150.-- uittebetalen. Juist had ik van v. Deventer vernomen, dat zy hem te kennen gegeven had, het haar aangenaam zou zyn haar gepresenteerden arbeid betaald te zien.

Ik had haar daarop uitgenoodigd, my hare nota te zenden en my bereid verklaard haar daarop een a conto te geven, in afwachting, dat ik van U, met wien zy gecontracteerd had, zou hebben vernomen, wat ik te betalen had.

Zy vroeg meer dan ge haar toegekend hebt en daar ge op U genomen hebt, de zaak zelf met haar in 't reine te brengen, zond ik haar eenvoudig het haar toegedachte met verwijzing naar den brief dien ze van U ontvangen zou.

Huet zond ons de brouillons van zyn brieven.

De politieke brief beviel my goed, de Parysche minder. Gebrek aan

stof deed hem wat langer uitwyden over de eenige stof die voor de hand lag. Ik ben met v. Deventer overeengekomen, dat deze hem zou uitnoodigen om nog voor December en voor Januari elk twee Europeesche brieven en een Paryschen brief intezenden, in afwachting van Uw oordeel en dat van het publiek te Uwent en wat ge zult adviseeren, omtrent continuatie of staking.

Toen ik U laatstelyk schreef was ik eenigzins ten achter met de lectuur der Locomotieven en had nog geen kennis genomen van Uw eerste-ling na Uw retour op Java. Ik mag lyden, waarde vriend, dat de lezing het Indiesch publiek niet zoo hevig zal hebben teleurgesteld als Uwe Europeesche lezers en my. My trof Uw artikel als een wanklank onder al het gejubel dat opging by gelegenheid van de inhuldiging van onze gevierde Koningin en te schriller en stuitender, waar de Locomotief te gelykertyd de van zoo groote Oranje- en vaderlands liefde overvloeiende artikelen van v. Deventer publiceerde. Het deed my zeer leed, dat ge Uwe, ons trouwens bekende gevoelens niet wat meer geweld hadt aangedaan, te meer daar dit destyds tusschen van Deventer en U was overeengekomen, ge U van sociaal democratiesche gevoelsuitingen zoudt onthouden, voor welke de ooren onzer Indiesche lezers niet ryp zyn en die op tal van hen een zeer ongunstigen invloed kunnen hebben, om niet te spreken van den ongunstigen indruk, dien dit op de meesten hunner maken moet.

Het deed my genoeg, in een der volgende nummers te zien, dat Uw

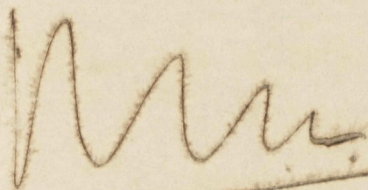
Vervolg. G.L.

3

mistroostige en ontevreden bui geweken was en ge weer dapper aan het
werk waart.

Vriendschappelyken handdruk van,

t.ä.v.

Uitkomstige en overvloedig dat geweken was en de weer dapper aan het

werk waart.

Vriendelijke begroeting en handdruk van,

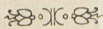
J. B. v.

Mr.

Handwritten red ink:
Kunne de overvloedige
vriendelijke begroeting

Faint mirrored text from the reverse side of the paper.

DAGBLAD „DE LOCOMOTIEF”.

Telegram-Adres
No. 1416-1417 Amsterdam.

A B C- en MERCUUR-CODE 2^e editie
IN GEBRUIK.

Amsterdam,

13 December

1894

Heerengracht 541.

Adres voor aangeteekende stukken:
BIJKANTOOR SPIEGELSTRAAT.

WelEdg. Heer Mr. P. Brooshoofd.

p/adr. Dagblad de Locomotief.

S E M A R A N G .

Amice,

Uw laatste schryven aan v. Deventer gericht en welks inhoud ook voor my bestemd was, had myne volle aandacht. Met Huet is afgemaakt dat hy een maal 's weeks een brief schryven zal, om den ander een politieken en eene Parysche Causerie, voorloopig à raison van f15.-- per brief, welk honorarium gebracht zal worden op f75.-- per maand, zoodra blykt dat zyn correspondentie by voortdoring in den smaak valt van ons Indiesch publiek, waaromtrent ge my wel op de hoogte zult willen houden. Hy is bereid zyne brieven met zyn naam te onderteekenen, doch zou daarmee gaarne nog wat wachten tot zyne producten hem in alle opzichten bevredigen zullen. Hy zal U over dit punt zelf schryven.

Ons contract met v. Ditmar loopt tot 1 October en wy kunnen dat onder dien datum doen eindigen, mits voor ult. Juni opzeggend, waartoe wy in gevolge Uw advies en dat van v. Alphen te zyner tyd zullen

overgaan. De lezers der Locomotief zullen dus, tenzy ge ons tydig, dat is vóór ult. Juni a.s. bericht doet toekomen dat gy van meening veranderd mocht zyn, van af November kunnen rekenen op Kikeriki, welk blad dan van 1 October af van hier per zee-post aan het adres van ons blad verzonden zal worden. Het Geillustreerd Byblad kost ons zoo als ge weet f1.-- per exemplaar en per jaargang, vrachtvry te Semarang, tegen vergoeding onzerzyds bovendien van f7.50 per bezending, stelle dus f7.50 x 52 f390.--. Kikeriki zal dus geen zeer groote besparing geven. Doch daartegen over staat dat het Geillustreerd Byblad op den duur niet boeiend is, zoodat, indien ge meent dat wy straffeloos het publiek Kikeriki in plaats van dat blad als premie kunnen aanbieden, elke gulden die wy op het eerst gezegde besparen, eene nuttige bezuiniging is.

Met de telegrammen kwestie, zitten wy in de knoei. Het is niet zoo gemakkelyk om daarvoor iemand te vinden. Niet vermoedend dat Uw vriend Plet de zaak niet zou aandurven, maakte ik my van v. Sandick af. Deze was daarover wel een weinig gefraisseerd. Ik trachtte hem te amaduseeren, wat my ook gelukte, doch niet in die mate dat hy genegen was voorloopig aanteblyven tot wy eenen vervanger voor hem zouden hebben gevonden. Deze bespreking had ik met hem, terwyl van Deventer te 's Hage met Plet aan het onderhandelen was. Zooals ik U zeide, durft deze het niet aan. Ook is het zeer moeilyk daarvoor iemand anders te vinden, die geschikt is. Dat moet zyn een man van het Fach, die le flair heeft en driest overal zyn neus in steekt. v. Deventer heeft nu met Plet afgesproken dat

V.
Kikeriki

V. H. H.
H. H.

deze, die zeide met v. Sandick bevriend te zyn, met hem zou overeenkomen dat zy zouden zorgen dat in de verzending van berichten geen stagnatie komt, in afwachting dat wy iemand zullen hebben gevonden. Er doet zich nog een bezwaar op en wel dit: Zoolang v. Sandick ons van telegrafiesch nieuws voorzag, en vóór hem van Raalte, die ook vast medewerker was, bleken de Heeren genegen de taak voor f200.-- waartenemen, welk bedrag voor van Sandick op f300.-- werd gebracht met het oog op de telephonische intercommunale aansluiting, die hy noodig achtte. Ook Plet zou het voor dat sommetje gedaan hebben, indien hy de taak aanvaard had, maar ik betwyfel zeer of wy tot dien prys iemand zullen vinden, die overigens geen verdiensten by ons heeft.

Après coup spyt het my ik my zoo snel van v. Sandick heb afgemaakt, dat kan ons nog soesah en geld genoeg kosten.

v. Alphen schreef my omtrent de noodzakelykheid in welke hy ver-
keerde om, in stede van tweemaal, driemaal 's weeks de courant in drie
vellen druks te doen uitkomen en voorzag dat dit nog zou toenemen. In
dien wy tot dien maatregel gedwongen worden, wegens het groot aantal
aangeboden advertentien, dan zou ik zeggen, dekken die onze meerdere
kosten die met het oog op grootere consumtie van papier en hooger port
niet gering zyn, maar, is dit niet het geval dan dient m.i., tenzy het le-
zend publiek, door toename van het aantal abonnés de blyken geeft op
dergelyke volumineuse couranten prys te stellen, aan den tekst geen te
grootte uitbreiding gegeven te worden. Er is menig stuk dat nu in zyn

Vervolg.

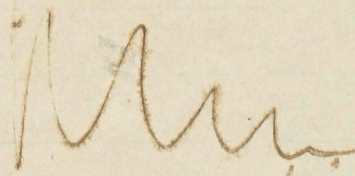
4

geheel wordt overgenomen uit een of ander tydschrift of courant, waarvan de inhoud tot kleiner demensien gereduceerd, even aantrekkelijk zoo niet aantrekkelijker voor de lezers zou zyn en minder plaatsruimte zou innemen. Ik geef toe dat het bewerkelyker is, maar wy moeten dunkt ons zorgen niet meer in de fout van Scheltema te vervallen, toen drie vellen drukschering en inslag geworden waren en bygevolg de exploitatie kosten ook zooveel hooger werden. Vinden die eene compensatie in meer abonnés, m.a.w. nemen, tegenover die hoogere kosten, de ontvangsten ook evenredig toe dan is het een andere zaak.

Ook zou een groot deel van den inhoud der courant enger in elkaar gedrukt kunnen worden. Doch dan zou men een kleinere letter moeten gebruiken en dit doende waarschyalyk beter, dus duurder papier moeten aanschaffen. Een zoodanige maatregel zou dus vrees ik geen doel treffen.

Met recht veel deernis las ik, dat de steenpuisten U zoo schrikkellyk geplaagd hadden. Gelukkig dat, wanneer ze zoo talryk komen opzetten, men er gewoonlyk voor langen tyd, zoo niet voor goed af is en ze zyn dikwerf een voorbehoedmiddel, tegen erger en een afleiding voor andere kwalen. Intusschen is de kwaal zeer lastig en pynlyk en, voor die werken moet, hinderlyk. - Ik hoop spoedig te vernemen, ge daarvan geheel genezen zult zyn.

Vriendschappelyk,
t. a. v.

geheel wordt overgenomen uit een of ander tijdschrift of anderszins
de inhoud tot kleinere deelen te verdeelen, even aantrekkelijk
aantrekkelijker voor de lezers dan zijn en andere afzettingen van
men. Ik weet toe dat het gewoont is, naar de gewoonten van
hier naar in de font van schiedens te vermelden, om te verduidelijken
sicherheit en taal te worden en te worden en te worden en te worden ook
zooveel hooger werden. Vinden die een onderzocht te worden, m.
w. nemen, tegenover die hogere kosten, de onderzocht te worden
dan is het een andere zaak.
Ook zou een groot deel van den inhoud der onderzocht te worden

gedrukt kunnen worden. Doch kan men een kleinere letter groot te
drukken en dit goede verschoonlijk beter, dan dunder papier te
schaffen. Een zachtige manier is het, dat men een deel treft.
Het recht veel deelen is, dat de staatsrekeningen u ook schrijven
ik gepland hadden, gelukkig dat, wanneer ze ook te zijn komen
men er gewoontik voor langen tijd, zou niet voor goed of is en te zijn
dit wert een voorbedachtig, tegen erger en een afwijking voor andere
kwalen. Intusschen is de kwaal zeer lastig en pijnlijk en, voor die werken
geel, hinderlijk. - Ik hoop spoedig te vernemen, te dat van geheel gezeten
zult zijn.

Vriendschappelijk,
J. A. V.

Handwritten notes:
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100